

INTELIGENȚĂ , ARTIFICIALĂ

Sisteme inteligente

Învățare semi-supervizată-

Laura Dioșan

Sumar

A. Scurtă introducere în Inteligența Artificială (IA)

B. Rezolvarea problemelor prin căutare

- Definirea problemelor de căutare
- Strategii de căutare
  - Strategii de căutare neinformate
  - Strategii de căutare informate
  - Strategii de căutare locale (Hill Climbing, Simulated Annealing, Tabu Search, Algoritmi evolutivi, PSO, ACO)
  - Strategii de căutare adversială

C. Sisteme inteligente

- Sisteme care învață singure
  - Arbori de decizie
  - Rețele neuronale artificiale
  - Algoritmi evolutivi
  - Algoritmi de învățare semi-supervizată
- Sisteme bazate pe reguli
- Sisteme hibride

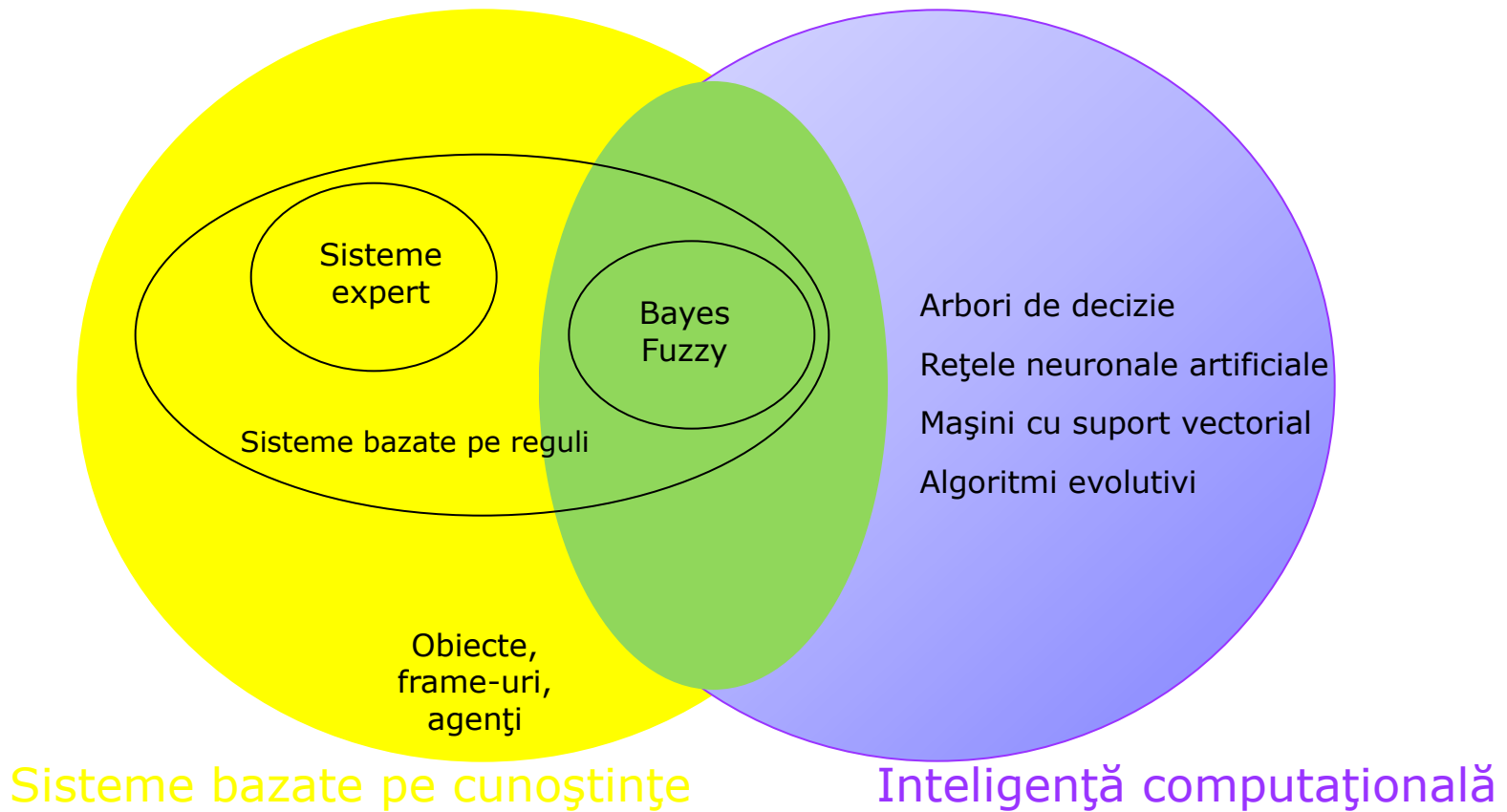
Materiale de citit și legături utile

- ❑ capitolul 15 din *C. Groșan, A. Abraham, Intelligent Systems: A Modern Approach, Springer, 2011*
- ❑ Capitolul 9 din *T. M. Mitchell, Machine Learning, McGraw-Hill Science, 1997*
- ❑ Documentele din directorul *svm*

Sisteme inteligente

Învățare semi-supervizată

- De ce?
- Problema învățării
- Algoritmi (câțiva)

Învățare semi-supervizată

□ De ce?

- Datele ne-adnotate sunt ieftine
- Datele adnotate sunt greu de obținut/creat
  - Adnotarea de către oameni este o activitate plictisitoare
  - Etichetarea necesită
    - profesioniști/experti în domeniul respectiv
    - Dispozitive speciale
  - Studentul este în vacanță :D
- Exemple greu de etichetat
  - Analiza vorbirii
    - Transcrierea conversațiilor (telefonice)
    - O oră de vorbit = 400 ore de adnotat
  - Parsarea limbajului natural
- Exemple mai puțin dificile
  - Categorizare de imagini – google image

Învățare semi-supervizată

□ Problema învățării

- Antrenarea unor modele utilizând atât date adnotate, cât și date ne-adnotate

■ Date de antrenare:

- Etichetate (adnotate) $(X_l, Y_l) = \{(x_{1:l}, y_{1:l})\}$
- Ne-etichetate $X_u = \{x_{l+1:n}\}$ cu $l \ll n$

■ Model

- $f : X \rightarrow Y$

■ Date de testare:

- $X_t = \{x_{n+1:\dots}\}$

Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi

- Auto-antrenare
- Modele generative
- Mașini cu Suport Vectorial semi-supervizate
- Algoritmi bazați pe grafe

Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi: Auto-antrenare (self-training)

■ Ideea de bază

1. Antrenarea modelului f pe datele (X_l, Y_l)
2. Folosirea modelului pentru a eticheta un $x \in X_u$
3. Adăugarea $(x, f(x))$ la setul de date etichetate
4. Repetarea pașilor 1-3

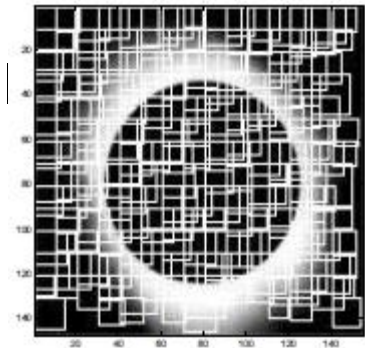
Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi: Auto-antrenare

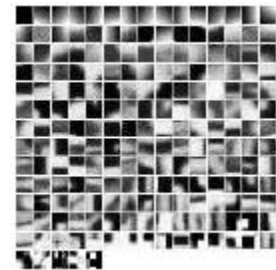
■ Exemple

□ Clasificarea imaginilor

- O imagine este împărțită în mai multe regiuni (normalizate)

- Se definește un dicționar de "cuvinte vizuale" (centrozii ai clusterizării)

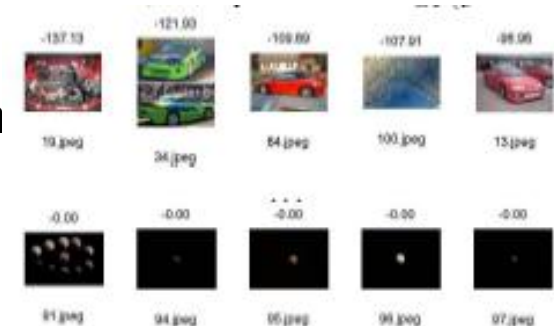
- Se reprezintă fiecare regiune prin indexul celui mai apropiat "cuvânt vizual"

Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi: Auto-antrenare

■ Exemple - Clasificarea imaginilor

1. Se antrenează un clasificator pe imagini adnotate

2. Se clasifică imaginile ne-etichetate (sortându-se pe baza unei măsuri de încredere)

3. Cele mai reprezentative (de încredere) imagini (împreună cu etichetele lor) se adaugă în setul de imagini etichetate

4. Se repetă pașii 1-3

Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi: Auto-antrenare

■ Avantaje

- Metodă simplă
- Metodă de tip wrapper, aplicată unor clasificatori existenți
- Folosită des în task-uri reale (NLP)

■ Dezavantaje

- Erorile timpurii pot fi consolidate și propagate ușor
  - Eliminarea etichetei unui exemplu cu încrederea sub un anumit prag
- Puține informații despre convergență
  - În unele cazuri, auto-antrenare = maximizarea așteptărilor

Învățare semi-supervizată

□ Algoritmi: Modele generative

■ Ideea de bază

- Date etichetate (X_l, Y_l)
- Se presupune că datele dintr-o clasă respectă o distribuție Gaussiană

- Clusterizarea datelor X_l și X_u
- Etichetarea datelor dintr-un cluster cu eticheta datelor etichetate majoritare

Învățare semi-supervizată

- Algoritmi: Mașini cu Suport Vectorial semi-supervizate (S3VMs = Transductive SVMs)
  - Ideea de bază
    - Maximizarea marginilor datelor ne-etichetate
    - Se enumeră toate cele k^u posibilități de a eticheta datele X_u
    - Se construiește un SVM clasic pentru fiecare posibilitate
    - Se alege SVM cu cea mai largă margine

Învățare semi-supervizată

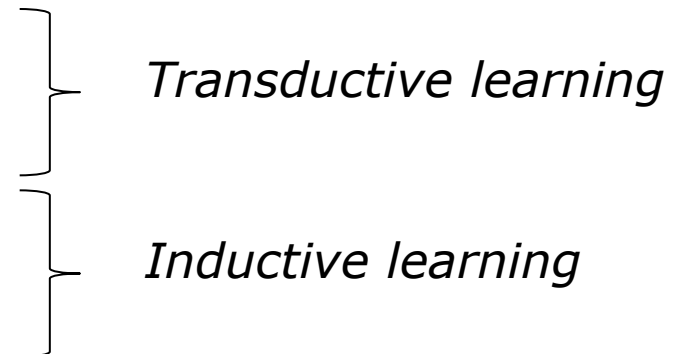
□ Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe

■ Ideea de bază

- Noduri: $X_l \cup X_u$
- Muchii: ponderi pentru similaritatea diferitelor atribute ale nodurilor
  - K-cel mai apropiat vecin (ponderi booleene)
  - Grafe complete (ponderi invers proporționale cu distanța între noduri)
- Stabilirea similarității pe toate căile

■ Algoritmi

- *Mincut*
- *Harmonic functions*

- Consistență locală și globală
- Regularizare manifold

Învățare semi-supervizată

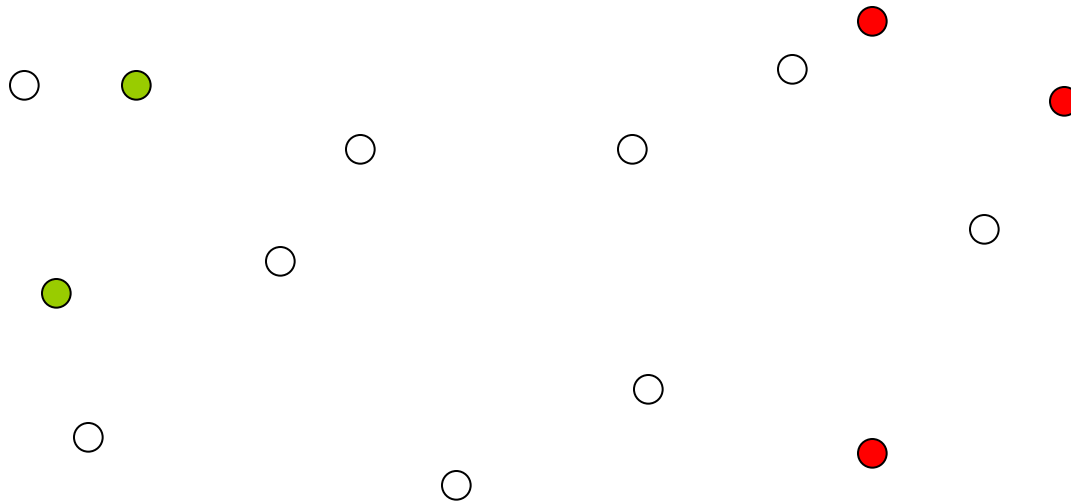
- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Pp că exemplele similare trebuie să fie adnotate (etichetate) similar

Învățare semi-supervizată

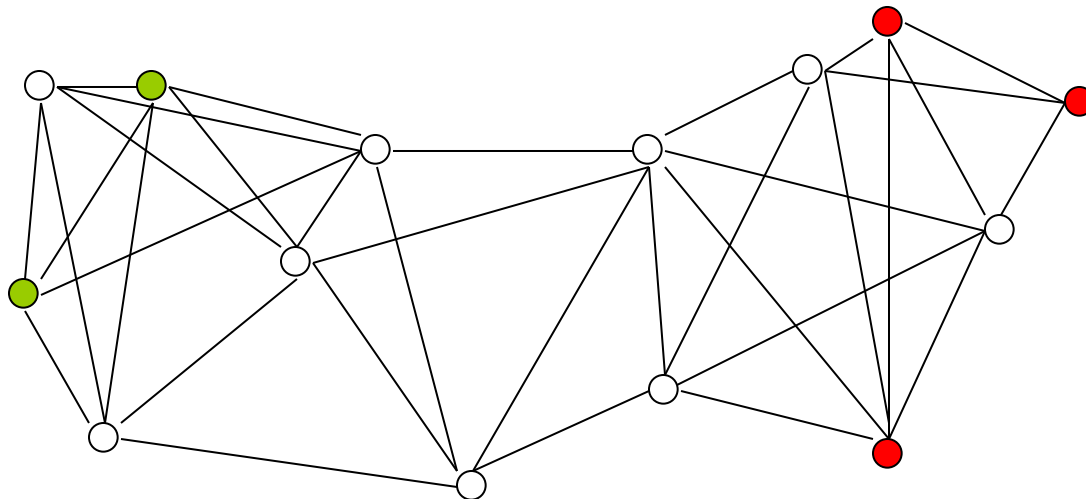
- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Plecăm de la un set de date $((X_l, Y_l), X_+)$

Învățare semi-supervizată

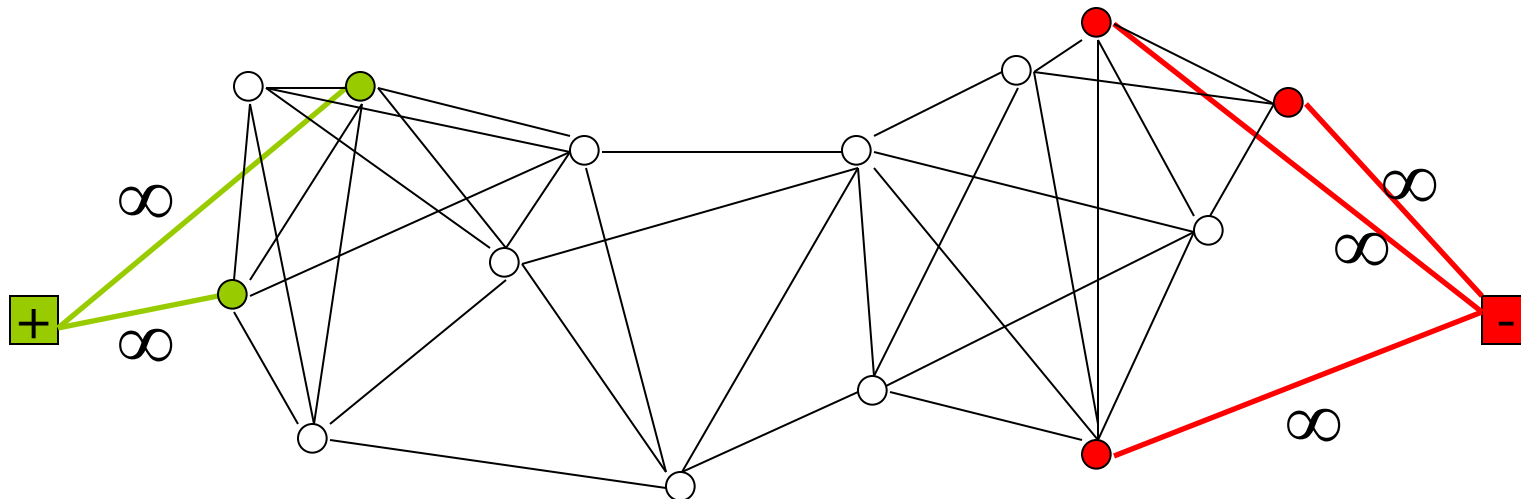

- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Plecăm de la un set de date $((X_I, Y_I), X_U)$
  - Construim un graf (ponderat/neponderat)

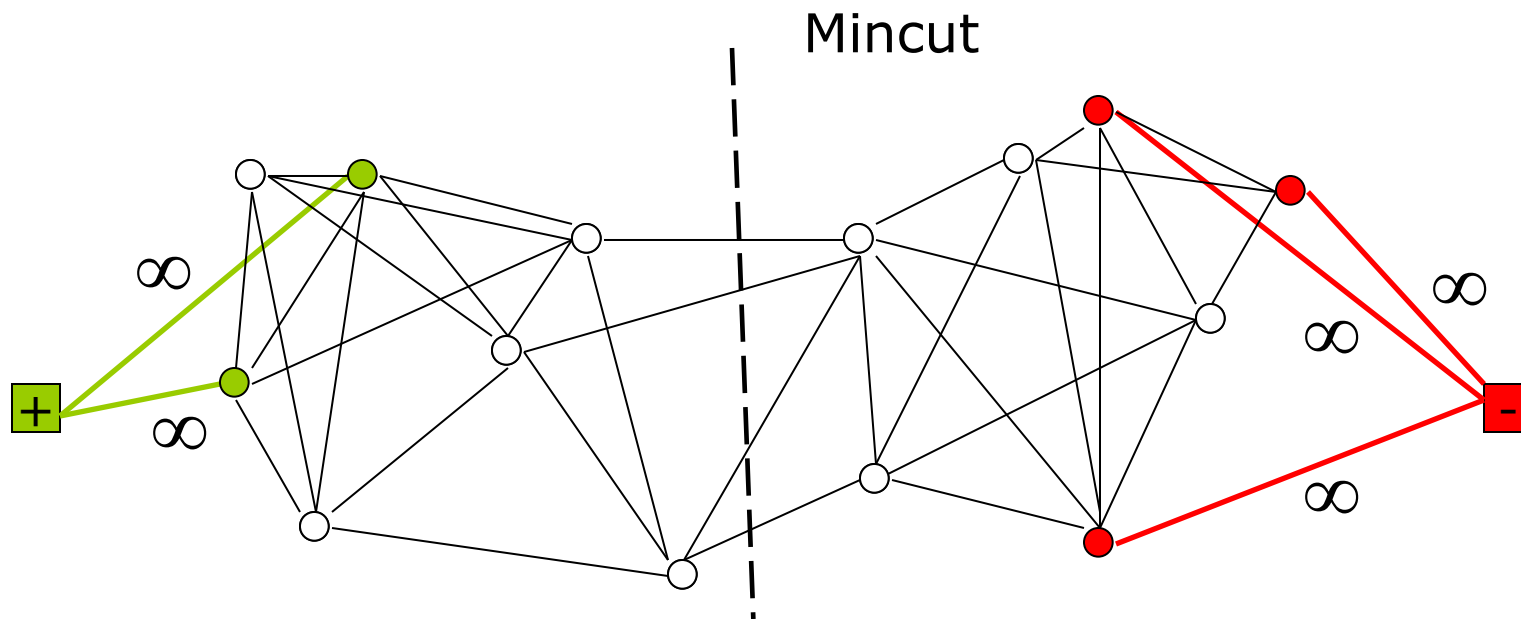
Învățare semi-supervizată

- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Plecăm de la un set de date $((X_I, Y_I), X_U)$
  - Construim un graf (ponderat/neponderat)
  - Adăugăm super-noduri auxiliare

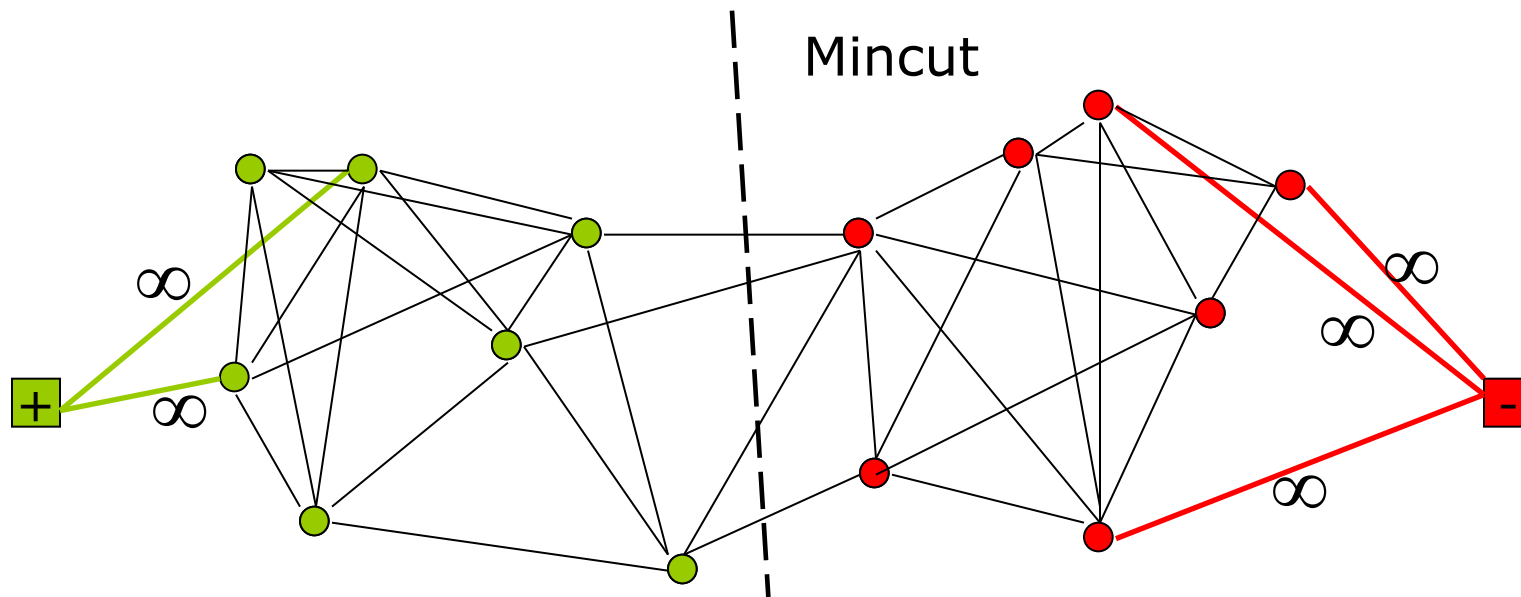
Învățare semi-supervizată

- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Plecăm de la un set de date $((X_l, Y_l), X_u)$
  - Construim un graf (ponderat/neponderat)
  - Adăugăm super-noduri auxiliare
  - Obținem o tăietură minimă

Învățare semi-supervizată

- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe - *Mincut*
  - Plecăm de la un set de date $((X_l, Y_l), X_u)$
  - Construim un graf (ponderat/neponderat)
  - Adăugăm super-noduri auxiliare
  - Obținem o tăietură minimă
  - Clasificăm

Învățare semi-supervizată

- Algoritmi: Algoritmi bazați pe grafe – *Mincut*
  - Construcția grafului – metode
    - **k-NN**
      - Graful poate să nu aibă tăieturi echilibrate
      - Cum se învață k ?
    - Conectarea tuturor punctelor sub o distanță prag δ
      - Pot apărea componente de-conectate
      - Cum se învață pragul δ ?
    - Arbore de acoperire minimă
      - Fără parametri
      - Rezultă grafe conectate și rare
      - Funcționează bine pe multe dintre date

Recapitulare

- Sisteme care învață singure (SIS)
  - Învățare semi-supervizată
    - Auto-antrenare
    - Modele generative
    - Mașini cu Suport Vectorial semi-supervizate
    - Algoritmi bazați pe grafe

Cursul următor

A. Scurtă introducere în Inteligența Artificială (IA)

B. Rezolvarea problemelor prin căutare

- Definirea problemelor de căutare
- Strategii de căutare
  - Strategii de căutare neinformate
  - Strategii de căutare informate
  - Strategii de căutare locale (Hill Climbing, Simulated Annealing, Tabu Search, Algoritmi evolutivi, PSO, ACO)
  - Strategii de căutare adversarială

C. Sisteme inteligente

- Sisteme care învață singure
  - Arbori de decizie
  - Rețele neuronale artificiale
  - Mașini cu suport vectorial
  - Algoritmi evolutivi
- Sisteme bazate pe reguli
- Sisteme hibride

□ Informațiile prezentate au fost colectate din diferite surse de pe internet, precum și din cursurile de inteligență artificială ținute în anii anteriori de către:

- Conf. Dr. Mihai Oltean – www.cs.ubbcluj.ro/~moltean
- Lect. Dr. Crina Groșan - www.cs.ubbcluj.ro/~cgrosan
- Prof. Dr. Horia F. Pop - www.cs.ubbcluj.ro/~hfpop